

Estvány gazda a sátornyéllel böködi a földet . . . Erősen marcangolja a lelkiismeret, az önvád . . .

A kis Juliska fönnmaradt a kocsitulásban s onnan nézi meredt szemekkel, hogy mi történik. Az ő kis lelke még nem tudja átfogni a katasztrófát. Szeretne síni, de nem tud . . . nem bír . . . Széttéktetget s észreveszi, hogy a kert felől malacok futnak. Sikoltva kiáltja el magát:

— Édesanyám, ott gyűn a Pista!! . . .

Amint fölvetik szemeiket látják, hogy most ért ide a Pista gyerek a kismalacokkal . . .

A zokogás mindjárt kacagásba csap át. A szemek könnyei felszáradtak. Ölelik, csókolják; örömben majd széttépik a gyereket. (Szegény Pista egészen elfelejtette, hogy tulajdonképen itt ő is bűnös, bár Estvány gazda azt hiszi, hogy mindennek ő az oka . . .)

Ezalatt az özvegy szomszédasszony is lelkendezve fut hozzájuk, a kis csikoshátú éktelenül visít a kötényben. Úgy jött, hogy megvigasztalja őket . . . Alig tud szóhoz jutni:

— Julis . . . Estvány . . . hirdették a templom előtt, hát elhoztam . . . Mára reggel vettem észre, hogy átbújt hozzánk a kerítés alatt . . .

Estvány gazdának hirtelen eszébe jutott valami . . . Főlocsudva szólt oda a szegény özvegyasszonynak:

— Tartsa meg jó néné, a ház úgyis be volt biztosítva . . .

Még annyit akar hozzáfűzni az író, hogy csak a kis Pistából lett Estvány gazda vallotta meg az igaz szerepét ebben a történetben egy apáti búcsún, fehér kalács és piros bor mellett . . .

Budapesttől—Budapestig.

A csónak maga igen könnyű jószág — ha teherbírásáról van szó, de annál keservesebben nehéz, midőn vállra kapva kell töltéseken, sikamlós agyagon csülökig dagasztó sárban, éles, csontig vágó köveken áticipelni. Mindkét csónak 6 méter hosszú 2 pár evezős 3 személyt befogadó képességű, laposfenekű építmény volt. Ebben a csónakban önként kínálkozik a következő munkabeosztás. Ketten eveznek s egy, aki a kormánynál ül, pihen. Egy órai kormányzás után vége a dicsőségnek, fel kell váltania az első evezőst, aki most ugyan még csak egy órát evezett, de a következő váltásnál épen úgy két órát evez egyfolytában, mint a most már második óráját megkezdő hátsó evezős.

Guruló ülésen, forgatótt evezőkkel csónakázni nem egészen egyszerű dolog. A meglehetősen összetett és semmi máshoz nem hasonlító mozgáskomplexum a kezdő evezős teljes figyelmét lekötöti, azaz csak lekötné, ha a csónak igen érzékeny labilitása minduntalan meg nem zavarná nagy buzgóságában. Ilyenkor ijedve összerezzen a növendék, amivel csak tetézi az általa oly nagynak sejtett veszedelmet, mert a csónakot még jobban megingatja, amitől aztán még inkább megijed és így folytonos ijedezés megringás között verejtékezi át a tanulás első óráit. Buxus még Dulovits meglehetősen újoncok voltak az evezésben,

így a mi csónakunk jobban állt ebből a szempontból, mert nálunk csak Pufi volt kevésbé járatos vizivándor, nem szólva most az út kezdetén arról a később mutatkozó hátrányról, hogy Pufi járt a legrövidebb lábon közöttünk.

Különben ezen körülmények magyarázzák meg azt, hogy miért Pufi meg Buxus voltak a nevezetes túra első kormányosai . . .

*

Az óbudai gázgyár órája halálos pontossággal mutatott ötöt, mire Pufi — derék kormányosunk szükségesnek vélte megjegyezni:

— Örömmel adom tudtára az úrakkak, hogy a pipámnak kitünő a huzatja.

Különben a legnagyobb rendben siklottunk a város szíve felé. A partról zsongó életláma szűrődött be hozzánk hozzánk, amelyet csak valamelyik közeli futbalpályáról égretörő gólüvöltés tört át egy pillanatra.

Aztán örök elkeseredéssel újra szitálni kezdett az eső. Csendben, susogón, millió kis bugyborékot fakasztva a Duna hátán. Buxusra néztem. Tudtam jól, hogy ez az ő idője. Álmatagon lehuny szemese színt groteszkul mosolygó képe valami túlvilági gyönyörűségről beszéltek. Mindig mondta nekem, hogy ilyenkor nem bír magával, hogy ilyenkor úgy szeretne futni-futni, futni addig míg a verejtéke összeszakad az arcába csapódó esőcseppekkel, futni — egészen a másvilágig. És én elgondolkozva egy pillanatra, megtudtam őt érteni; egy embert, akit az idővel járó hangulat ennyire meg tud ragadni, midőn hirtelen Pufi szapora szitkozódása zavart meg.

— Nem értem, Buxi, hogy lehetsz ilyen ügyetlen.

Persze aztán kiderült, hogy oktalanul aggódott Pufi a Margit-híd pillérének közelsége miatt, de nehogy kormányosi tekintélyén csorba essék, öntudatosan tette hozzá:

— Igen, igen. De kit terhel a felelőség akkor, ha — tegyük fel — kiütjük az egyik pillért? Mi vén vizirókák, mosolyogtunk, hogy a két kezdőnek nem elég széles a Duna — de az érvelés hatott ránk is, amennyiben Csuti indítványára kilátásba helyeztük Buxinak a hazaforduláshoz még mindig nem késő átszállójegy árának megtérítését.

Az esőnek ellenére is vidám hangulattal élcelődtünk, évdöttünk egymással. A hidon átmenő emberek csodálkozóan meg gúnyosan kacagtak, alighanem józan eszünk voltát vonták kétségbe, de ez nem sokat zavart bennünket. mi eveztünk, Pufi meg kormányozott a legnagyobb rendben, azaz egy kicsit megzavarodott.

— Várjátok! — Te! — Szé — Lassan! — kiabált összevissza; nem tudta hamarjában melyik nyíláson, melyik pillérközön menjen keresztül.

De aztán túl voltunk! elhagytuk Budapestet, el az unalmassá vált civilizációt; a vízfüggöny mögül kandikáló tornyok, kupolák, sűrű tűzfalak is mintha egy pillanatra vidámabban intettek volna felénk és lassú kanyarodással betértünk a tétényi Dunaágba.

— Látjátok — szólalt meg Kariban a geológus — a Duna itt Budapest alatt hagyja el a hegyektől és magaslatoktól szűkre szabott szakaszát és innen mindinkább szélesedve, halad az Alföld nyugati szélén Dél felé. Amint látjátok, rövid órán belül már a harmadik nagy szigetet érjük és itt végig sok zátonyt találunk egész Fajszi vidékéig.

Azon túl változik a kép, elmaradnak a szigetek, zátonyok s a Duna elkezd össze-vissza kanyarogni. Ezt Lóczy törvénye magyarázza meg világosan. T. i. az olyan folyók, amelyeknek hordalékja nehezebb, mint a partjuk anyaga, zátonyokat építenek és szétágaznak. Azok a folyók ellenben, amelyek könnyebben mozgatják saját hordalukat, mint partjuk anyagát, azok kanyarognak. Ez a törvény a folyók egyns szakaszaira is ráillik. A Duna Dömöstől Fajszig — mint ahogy látni is fogjuk — zátonyos, több szigetet alkot, mert itt még kavics a hordalékja, míg a part löszös, homokos anyagú, amelyet könnyebben mozgat, közben azonban lerakja a nagyobb és nehezebb hordalékokat s Fajszon alúl épen úgy kanyarog, akárcsak a Tisza. Figyeljétek meg a zátonyok szemcséjét, itt még sokkal durvábbak, mint majd délebbre látni fogjuk.

Valamikor ezen a vidéken nagy állóvizek voltak — folytatta Kari — s a magasabban fekvő mai Kis Alföld helyén levő tó vize több helyütt folyt le a Nagy Alföld medencéjébe. A nagyobb lefolyások helyét kavics- és homoklerakódások jelzik, a torkolatuknál pedig nagy törmelékkúpok épültek. Persze ezek nem mind a Duna mellett fekszenek. Egy nagyobbat láthatni Maglód-Szentlőrinc között, amelyet valószínű a Visegrádnál berontó Duna rakhatott le. Ilyeneket látunk Dunavecse, Solt, Dunapataj mellett. Sőt a jobb parton 100 méternél is vastagabb kavicsréteget fogunk találni. Ebből a rétegből fújja ki az állandó irányú szél a finomabb szemcséket, amely lassan-lassan az egész Duna-Tisza közti hátságot belepi, mint futóhomok. Ehez jött aztán még alluvi alis homok is.

Nevezetesen itt még az innen Téténytől a Csepel-sziget hosszában húzódó jobbparti szigethegyek. Ugyanis az Alföld egy ősmasszivum volt, amely épen a Duna mostani vonalánál leszakadt, amit Sárbogárdnál és a Velencei-tónál megmaradt hegytuskók igazolnak.

— Jé, ezt mind te mondtad, Karika? — szólta Csuti — ezt a tészta-t tette hozzá utólérhetetlen zuglói jasszdialektussal.

— Nű ná, talán egy nyelvész — kezdte meg az örök versengést Dulovits Jenő.

Erre felbuzgott bennem is mint filológusban az ősi vér. Ketten voltunk Buxussal nyelvész — historikusok, Csak ennyit szóltam:

— Most, Buxus!

Mire ősmagyarul zengő kálomista kiszólásaival megszólaltatta a jó öreg Anonymust. — (Folytatjuk.)

Cser János.

Római levél.

Királynőm!

Róma, 1925 október . . .

A Villa de Umberto ciprusalléjában állok, csodálom az olasz nyár narancsfoltjait, melyek talán éppen ott kerekedtek a tiburi uton, ahol Horatius elgondolta a Beatus Ille sorait. E csodás környezetben Te jutsz eszembe Kedvesem. Látlak a magyar ősz ugarán, hol Ady tajtékzó paripája toporzékol s hallok hívogató drága hangod. A sóhajok ezreit röpittem feléd. Hiányzik valaki, oly idegen nekem e föld. Szeretnék visszapörögni hozzád s mesélni neked. Elmenekülök az erősen tűző Nap elől, a ciprusok árnyában egy titokzatos padon ülve emlékezem vissza hosszú